

Protocol Hygiëne

Bij kinderdagverblijf Het Kinderhuys hechten wij veel waarde aan hygiëne. Wij vinden het belangrijk dat het hygiënisch is. Door een goede hygiëne proberen wij ziektes te voorkomen.

1. Wat is hygiëne?

Met het woord hygiëne bedoelen wij: de zorg voor het in stand houden van de gezondheid. Daarnaast is gezondheid een toestand van optimaal lichamelijk, geestelijk en maatschappelijk werk.

1.1 Waarom is goede hygiëne in de kinderopvang belangrijk?

Jonge kinderen vormen een kwetsbare groep. Hun afweersysteem is nog volop in ontwikkeling. Via de andere kinderen en bijvoorbeeld door gebruik van gezamenlijk speelgoed komen zij vaker en op jongere leeftijd in contact met allerlei ziekteverwerkers die micro hebben opgebouwd. Hierdoor hebben kinderen die een kinderdagverblijf bezoeken een grotere kans om een infectie ziekte op te lopen dan kinderen die thuis verblijven.

1.2 Wat zijn micro- organismen?

Micro-organismen zijn voor het blote oog onzichtbaar. Tot de micro-organismen behoren virussen, schimmels en gisten.

Micro- organismen komen overal voor: op de huid, op meubelen, gebruiksvoorwerpen, in de lucht, water, op en in voedsel. De meeste zijn onschuldig, sommige zijn juist weer nuttig. Een aantal micro- organismen is ziekteverwekkend. Als de mens hiermee in aanraking komt kan hij ziek worden. Alleen of iemand ziek wordt hangt af van een aantal factoren. Allereerst zijn de hoeveelheid micro organismen waarmee iemand besmet wordt van belang. Verder speelt het ziekmakend vermogen van het micro organisme een belangrijke rol. Of besmetting uiteindelijk tot een infectie leidt is mede afhankelijk van de conditie van de persoon. Een bepaalde besmetting kan bij de ene mens ziekte veroorzaken, de ander voelt zich niet lekker en een derde heeft nergens last van. Baby's en jonge kinderen hebben een verminderd weerstandsvermogen en zijn hierdoor gevoeliger voor infecties dan volwassenen. Ze worden doorgaans niet alleen eerder ziek, de gevolgen kunnen ook veel ernstiger zijn.

Onder gunstige omstandigheden kunnen micro-organismen uitgroeien tot grote aantallen. Om zich te vermeerderen hebben ze vocht en voedsel nodig (bijvoorbeeld vuil, huidschilfers, stof). De snelheid waarmee ze zich vermenigvuldigen is afhankelijk van de temperatuur. Bij een temperatuur tussen de 10-50 graden zijn de omstandigheden ideaal. Een goede hygiëne is erop gericht om besmetting te voorkomen en het aantal schadelijke micro-organismen tot een minimum te beperken.

1.3 Hoe verspreiden micro organismen zich?

Micro organismen kunnen zich op de volgende manieren verspreiden:

- via de handen;
- via de lucht (via druppels door aanhoesten, huidschilfers of stof);
- via voedsel en water;
- via voorwerpen; zoals speelgoed, deurkruk, of beddengoed;
- via lichaamsvloeistoffen (speeksel, braaksel, ontlasting of bloed);
- via dieren zoals huisdieren en insecten.

1.4 Hoe kunnen gezondheidsrisico's worden beperkt?

Door extra aandacht te besteden aan hygiëne, kunnen gezondheidsrisico's worden beperkt. Het gaat daarbij niet alleen om een schone leefomgeving en een goede persoonlijke

hygiëne, maar ook om het voorkomen van risicovol gedrag, waardoor micro organismen zich kunnen vermenigvuldigen. Om te voorkomen dat kinderen ziek worden is een gezonde leefomgeving van het binnen en buiten milieu van belang. Hierdoor blijft het aantal ziektekiemen tot een minimum beperkt. Daarnaast moet op een verantwoorde manier met voeding worden omgegaan. Wanneer er toch sprake is van een verhoogd risico op besmetting, door bijvoorbeeld zieke kinderen, besmet voedsel of een ongeluk met een open wond, moet er op een juiste manier door onze pedagogisch medewerkers gehandeld worden.

Wij besteden bij kinderdagverblijf Het Kinderhuys extra aandacht aan hygiëne:

- a. persoonlijke hygiëne;
- b. bij het schoonhouden van materiaal en omgeving;
- c. bij maatregelen rondom bloed;
- d. bij het klaarmaken en verstrekken van voedsel;
- e. bij het verschonen en toiletgebruik;
- f. door het aanleren van een hoest en niesdiscipline;
- g. schoonhouden van de zandbak.

1. Persoonlijke Hygiëne

Overdracht van micro-organismen is niet alleen te voorkomen door het opstellen van een schoonmaakschema. De persoonlijke hygiëne en met name het handen wassen speelt een belangrijke rol, vinden wij.

a. Hand hygiëne

Veel besmettingen worden via de handen over gedragen. Goede handhygiëne vinden wij van belang met name voor de kinderen, aangezien het ook één van de effectieve manieren is om besmettingen te voorkomen.

Handen wassen vindt plaats voor:

- het begin van de werkzaamheden;
- het aanraken en bereiden van voedsel;
- het eten of het helpen bij het eten.

Handen wassen vindt plaats na:

- iedere zichtbare verontreiniging van de handen;
- hoesten, niezen en snuiten;
- spelen in de zandbank;
- toiletgebruik;
- het verschonen van de kinderen;
- contact met lichaamsvocht zoals: traanvocht, speeksel, snot, braaksel, urine, ontlasting en bloed;
- het dragen van handschoenen;
- ieder kind krijgt na het eten een eigen washandje, deze gaan daarna direct in de was.

b. Techniek handen wassen

- Draai de kraan open, zodanig dat de temperatuur van het water behaaglijk is voor de handen en het water flink stroomt;
- maak de handen nat en voorzie ze van een laag vloeibare zeep uit de zeepdispenser;
- wrijf de handen nu gedurende 10 seconden over elkaar, vingertoppen, duimen en de gebieden tussen de vingers en polsen moeten worden ingewreven;
- spoel af onder flink stromend water, waarbij het water van bovenaf naar de vingertoppen toe moet vloeien;

- droog de handen af met, bij voorkeur een papieren handdoek;
- sluit de kraan met een papieren handdoek;
- werp de gebruikte handdoek in de daarvoor bestemde pedaalemmer, bij voorkeur met de voet bedienbaar.

NB: Belangrijk bij dikwijls handen wassen, is het gebruik van enigszins vette handcrème aan te raden, zodat de handen gaaf blijven ondanks het frequente wassen. Desinfectie van de handen is meestal niet nodig, behalve bij bloederige diarree en als er bloed op de handen is gekomen.

c. Zakdoeken

In de zakdoeken kunnen micro-organismen voorkomen die bij anderen ziekte kunnen veroorzaken. Gezonde 'dragers' kunnen bij het snuiten (katoenen) zakdoeken en handen besmetten. Daarom vinden wij het van belang om voor het snuiten uitsluitend papieren zakdoeken te gebruiken, die meteen na het gebruik worden weg gegooid in afsluitbare afvalbakken.

d. Handschoenen

Wegwerphandschoenen worden gedragen bij elke verschoning en wanneer er kans bestaat op contact met bloed of eventueel besmet lichaamsvocht. Wegwerphandschoenen hoeven niet steriel te zijn. Na het gebruik van wegwerphandschoenen altijd nog de handen wassen.

e. Wondjes

Wondjes op handen zijn voorzien van een waterafstotende pleister. Bij verzorgende handelingen handschoenen dragen.

f. Nagels

De nagels zijn kort geknipt en schoon. Gelieve geen kunstnagels dragen. Onder lange nagels en geschilferde of gebrokkelde nagels kunnen zich micro organismen vermeerderen. Ook onder de kunstnagels kunnen micro organismen lang in leven blijven, ondanks regelmatig handen wassen.

g. Haar

De haren moeten schoon zijn, verder geen bijzondere maatregelen. Lang haar bij voorkeur in een staart of opgestoken dragen.

h. Kleding

Kleding moet schoon zijn.

i. Ziekte

Wanneer een personeelslid ziek is (bijvoorbeeld diarree of huiduitslag), moet altijd contact op worden genomen met de bedrijfsarts of het personeelslid wel of niet kan blijven werken en onder welke voorwaarden.

j. Tandepoesten

- elk kind heeft zijn/haar eigen tandenborstel, voorzien van naam;
- de tandenborstels worden na gebruik, schoongemaakt en droog geslagen;
- de tandenborstels worden rechtopstaand opgeruimd, zodat ze kunnen drogen aan de lucht;
- de kinderen spoelen na met een eigen beker, die daarna direct wordt afgewassen.

k. Aanbrengen zalf/crème

Het aanbrengen van zalf/crème wordt gedaan met spatels of rubberen handschoenen.

1. Handdoeken

De handdoeken worden elk dagdeel verschoont. Bij zichtbaar vuil, worden de handdoeken direct verschoond.

2. Schoonhouden van materiaal en omgeving

Wij hebben voor iedere groep een schoonmaakschema. Deze hebben wij zelf samengesteld en deze wordt ook weer gecontroleerd door de GGD. In deze schoonmaakschema's zijn alle voorkomende schoonwerkzaamheden van de groep opgenomen. Het is verdeeld in dagelijkse, wekelijkse en maandelijkse schoonmaaktaken. Het schema wordt afgevinkt als de betreffende schoonmaakwerkzaamheden zijn gedaan. Let wel, het spreekt voor zich wanneer een pedagogische medewerker ziet dat een stuk speelgoed vies is, maar het al die week is schoon gemaakt, hij/ zij het toch weer zal schoonmaken. Bestek en bekertjes worden na gebruik afgewassen. De kinderen hebben een eigen beker, bord en bestek tijdens de maaltijd.

- De was

Er staan op de groepen wasmanden die minimaal 1 keer per dag geleegd worden in de algemene wasmand die in ons washok staat. Ons streven is om de inhoud van deze wasmand dagelijks leeg te wassen. Wij wassen het wasgoed op de volgende temperaturen:

- washandjes 60 graden;
- beddengoed 60 graden;
- knuffels 40 graden;
- boxkleden 40 graden;
- bankhoes 30 graden;
- vaatdoeken: na gebruik met heet stromend water uitspoelen, in de was doen. Na gebruik altijd een schone vaatdoek pakken.

2.1 Schoonmaakmethoden

Droog schoonmaken:

- stof afnemen: gebruik hiervoor een stofbindende of vochtige doek. Zo voorkom je dat stof in de lucht gaat dwarrelen;
- stofwissen: dit is het schoonmaken van een gladde vloer met een stofwisapparaat en een wegwerpdoek. Hiermee wordt stof en losliggend vuil verwijderd.
- vegen: dit is het schoonmaken van een gladde vloer met een bezem. Het nadeel van vegen is dat het vuil grotendeels wordt verplaatst. Een gladde vloer daarom liever stofwissen.

Nat schoonmaken:

- meubilair en voorwerpen schoonmaken met een sopdoek en een sopje van een huishoudelijk schoonmaakmiddel;
- vloeren nat schoonmaken met mop en mopwagen met twee emmers. Eén voor het schone sopwater en één voor het vuile gebruikte water. Voordat de vloer nat wordt schoongemaakt eerst de vloer droog schoonmaken.

2.2 Waarmee schoonmaken

Nat schoonmaken doe je met een huishoudelijk schoonmaakmiddel:

- middelen die eiwitten en vetten oplossen -> allesreiniger;
- een kalkoplosser voor kalkaanslag en urinesteen -> azijn.

2.3 Hoe maken wij schoon? (schoonmaken gebeurt dagelijks door de interieurverzorger)

- schoonmaken nadat de kinderen naar huis zijn;
- begin met schoon schoonmaakmateriaal;

- eerst droog schoonmaken. Werk altijd van schoon naar vuil en van hoog naar laag;
 - slaapruijnte: stof afnemen van planken, vensterbanken, bedjes. Vervolgens de vloer vegen, zuigen of stofwissen;
 - speelruimte: stof afnemen van planken, vensterbanken, overig meubilair. Vervolgens de vloer vegen, zuigen of stofwissen;
 - keuken: vloer vegen, zuigen of stofwissen;
 - toiletruimte: wastafels, lichtknopjes, deurkrukken, doorspoelknoppen, afvalbakken, toiletpot.
- maak een emmer met sopwater klaar. De temperatuur van het sopwater moet lauw zijn om te zorgen dat het schoonmaakmiddel goed oplost. Zorg voor een juiste dosering. Lees goed de gebruiksaanwijzing op de verpakking. Meng geen verschillende schoonmaakproducten, dit kan gevaarlijk zijn.
- vervolgens nat schoonmaken: nat afnemen, naspoelen met heet water en nadrogen met een schone doek;
 - slaapruijnte: planken, vensterbanken, bedjes, deurkrukken;
 - speelruimte: planken, vensterbanken, speelgoed, boxen, overig meubilair. Daarna alle vinger tasten; deurkrukken, kranen, etc.
 - keuken: keukenkastjes, aanrecht, apparaten, koelkast, etc.
 - toiletruimte: wastafels, lichtknopjes, deurkrukken, doorspoelknoppen, afvalbakken, toiletpot.
- maak daarna een emmer met sop klaar om de vloer te dweilen. Vul ook een emmer met alleen water, waarin de mop kan worden uitgespoeld. Volgorde van schoonmaken: eerst de vloer van de slaapruijnte, dan de verblijfsruimte, de keuken en eindig in de toiletruimte. Na het soppen van de vloer naspoelen met water en eventueel nadrogen. Bij voorkeur aan de lucht laten drogen;
- als het sopwater zichtbaar vervuild is, moet het tussendoor verversd worden;
- na afloop van het schoonmaken het sopwater direct weggooien in een uitstortgootsteen. Als dit er niet is gebruik dan het toilet.
- schoonmaakmaterialen na gebruik goed schoonmaken:
 - stofdoeken; stofbindende doek is voor eenmalig gebruik, vochtige doek na gebruik wassen op minimaal 60°C;
 - stofwischer na gebruik reinigen, wisdoekje na gebruik wegwerpen. Stofwischer na gebruik ophangen;
 - emmers na gebruik schoonmaken met heet water en goed drogen;
 - sopdoeken na gebruik wegwerpen of wassen op 60°C;
 - toiletborstel na gebruik goed naspoelen en regelmatig vernieuwen;
 - moppen/dweilen na gebruik wassen op 60°C.
- laat nooit natte sopdoeken en dweilen in emmers achter om uitgroei van bacteriën te voorkomen.
- schoonmaakmaterialen en middelen buiten bereik van kinderen opbergen in een aparte werkkast met uitstortgootsteen. De werkkast zelf ook goed schoonhouden;
- er worden kortpolige vloerkleden gebruikt indien nodig.

3. Desinfecteren.

3.1 Waarom desinfecteren wij bij kinderdagverblijf Het Kinderhuys?

Door te desinfecteren worden ziekmakende micro-organismen gedood of teruggebracht tot een niet ziekmakend aantal.

3.2 Wanneer moet er gedesinfecteerd worden?

Desinfecteer alleen wanneer daar een reden voor is. Onnodig desinfecteren werkt ongevoeligheid in de hand. Dit betekent dat bacteriën en virussen beter bestand worden tegen desinfecteermiddelen. Desinfectie is nodig:

- als er sprake is van bloederige diarree;
- als er op een andere wijze sprake is van bloedcontact (bijv. bloedneus, wondjes, etc.).

3.3 Wat moet er gedesinfecteerd worden?

Alle oppervlakken die in aanraking zijn gekomen met het bloed of de bloederige diarree. Dit kan zijn:

- de toiletruimte: de toiletpot, de toiletbril, het verschoonkussen maar eventueel ook de kraan, wastafel, doorspoelknop;
- textiel;
- speelmateriaal, meubilair, vloer;
- vergeet na afloop niet je eigen handen schoon te maken: wanneer je handschoenen hebt gedragen is het voldoende de handen na te wassen met water en zeep. Wanneer je geen handschoenen hebt gedragen, moeten de handen na te wassen met water en zeep en daarna gedesinfecteerd worden met hand alcohol.

3.4 Waarmee desinfecteren?

- Kleine oppervlakken (max. ½ m²: aankleedkussen, speelgoed, thermometer): alcohol 70%;
- grote oppervlakken (vloeren, meubilair): het is niet te verwachten dat er sprake zal zijn zoveel bloed of bloederige diarree dat een ander middel dan alcohol 70% noodzakelijk is. Mochten er toch twijfels bestaan neem dan contact op met de GGD. Zij adviseren welk middel in welke oplossingsconcentratie nodig is;
- voor de handen: huiddesinfectans, bijv. handalcohol (70%);
- textiel en speelgoed kunnen in de wasmachine (minimaal 60°C);
- serviesgoed en eventueel andere materialen kunnen in de wasmachine (minimaal 60°C).

3.5 Hoe desinfecteren?

- Voordat je iets gaat desinfecteren moet je dat eerst huishoudelijk schoongemaakt hebben;
- gebruik voor het desinfecteren bij voorkeur disposable schoonmaakmateriaal;
- trek handschoenen aan om de eigen handen te beschermen;
- een alcohol 70% -oplossing is direct klaar voor gebruik. Mocht er een ander desinfecterend middel nodig zijn neem dan contact op met de GGD. Meng geen verschillende schoonmaakproducten, dit kan gevaarlijk zijn;
- desinfecteer het oppervlak met de alcohol 70% oplossing en laat dit aan de lucht drogen. Mocht er een andere desinfecterend middel gebruikt worden dan kan de GGD toelichten hoe je dit op een juiste wijze moet gebruiken;
- na het desinfecteren het disposable sopdoekje weggooien;
- wees alert dat het desinfecterend middel buiten bereik van kinderen blijft.

NB:

- wij gebruiken geen chloor;
- Dettol: de werkzame stof in Dettol is namelijk chloorxylenol, lysol en lyortol mogen niet worden gebruikt;
- Glorix: is geen desinfectans maar een huishoudelijk schoonmaakmiddel;
- Bleekwater is inactief, heeft geen toelatingsnummer en kan dus beter niet gebruikt worden;
- bij het uitbreken Hepatitis A is desinfecteren niet nodig maar volstaat schoonmaken met een huishoudelijk schoonmaakmiddel.

4. Hoe om te gaan met bloed?

4.1 Wat te doen bij bloed?

In het bloed van sommige personen is een virus aanwezig zoals het Hepatitis B- virus of het HIV-virus. Als kinderen met dit soort virussen besmet zijn, is dat meestal al voor of tijdens hun geboorte gebeurd. Indien bloed - bloedcontact ontstaat, kan men met deze virussen besmet worden. De kans op besmetting is klein en gebeurt niet als de huid intact is. Het hepatitis B en het HIV-virus zijn niet overdraagbaar via:

- aanraken of kussen;
- gebruik van gezamenlijk servies;
- urine, ontlasting, speeksel, braaksel, traanvocht, of zweet, zolang er geen zichtbaar bloed aanwezig is.

4.2 Maatregelen ter voorkoming van bloed overdraagbare aandoeningen

- Algemene hygiënemaatregelen;
- specifieke maatregelen:
 - wegwerphandschoenen dragen bij elk contact met bloed, wondvocht of lichaamsvochten die zichtbaar met bloed zijn vermengd;
 - dek wondjes af met een waterafstotende pleister;
 - verwijderen van gemorst bloed: met handschoenen aan bloed opnemen met een papieren tissue, de ondergrond schoonmaken met water en zeep en daarna desinfecteren met alcohol 70%;
 - linnengoed en kleding wassen op 60°C. Indien dit niet mogelijk is op het langste programma van 40°C wassen.

4.3 Wat te doen als er toch bloedcontact is geweest

- Wond goed uitspoelen en desinfecteren met betadine jodium;
- GGD bellen.

5. Legionella

5.1 Wat is de veteranenziekte?

De veteranenziekte wordt veroorzaakt door de legionellabacterie, die longontsteking tot gevolg kan hebben. Er bestaat ook een lichtere vorm: de legionella griep.

5.2 Waar komt de legionellabacterie voor?

De bacterie die de ziekte veroorzaakt, bevindt zich in zeer lage aantallen in de grond en in het (leiding) water, echter in zulke kleine aantallen dat de bacterie geen gevaar vormt. De legionellabacterie vormt pas een probleem als zij zich heeft kunnen vermenigvuldigen. Dit kan gebeuren in water met een temperatuur tussen 25 en 55°C. Hierbij kunnen grote aantallen bereikt worden als het water langere tijd stilstaat. Sterke stroming van water kan aangroei van de bacterie voorkomen. Als het water niet door het hele warmwatersysteem kan stromen, is het mogelijk dat het water blijft stilstaan in “dode hoeken”. Op deze plaatsen kan verdere groei plaatsvinden.

5.3 Hoe raakt men geïnfecteerd?

De infectie wordt overgebracht door het inademen van de bacterie in zeer kleine druppeltjes water, verspreid in de lucht (nevel). De ziekte kan niet van de ene mens op de andere worden overgedragen en is niet besmettelijk. Het drinken vormt geen risico.

5.4 Waar moet je als kinderdagverblijf rekening mee houden?

Bij temperaturen boven de 60°C wordt de bacterie gedood. De legionellabacterie kan zich vermenigvuldigen in een warmwatertoestel met een voorraadvat, zoals boilers en bepaalde typen combiketels, waarin de temperatuur te laag is afgesteld. De temperatuur moet op minimaal 60°C zijn afgesteld.

- warm water toestel: temperatuur moet afgesteld >60°C;
- een geiser vormt geen risico. Dit toestel heeft geen voorraadvat, zodat de bacterie geen kans krijgt zich te vermenigvuldigen;
- brandslang: hier kan water in blijven staan. Voor gebruik 10 minuten doorspoelen, tijdens het doorspoelen moet er goed geventileerd worden.

6. Voeding en hygiëne

Inleiding

Voedselinfecties veroorzaken jaarlijks bij meer dan een miljoen mensen in Nederland maag- en/of darmklachten. Hygiënisch werken is dan ook belangrijk om een voedselinfectie te voorkomen. Instellingen die voedsel bereiden voor anderen, moeten zich aan de wettelijke regels houden om de voedselveiligheid te kunnen waarborgen. De Inspectie gezondheidsbescherming waren en Veterinaire Zaken (voorheen Keuringsdienst van Waren) bezoekt kinderdagverblijven om te controleren of ze aan deze eisen voldoen. Je moet als instelling zorgen dat je het hele proces van voedselbereiding van inkoop tot afwas onder controle hebt en op een hygiënische wijze met het voedsel omgaat. Hiervoor moet je werkinstructies opstellen en regelmatig checklijsten invullen. Door middel van de ingevulde checklijsten kun je aantonen dat je het proces van de voedselbereiding onder controle hebt. Als de inspectie langskomt zullen ze naar deze checklijsten vragen.

Bij voorkeur is één persoon verantwoordelijk voor het voedsel. Ten aanzien van de volgende deelprocessen moet je werkinstructies en checklijsten hebben:

1. Inkoop en ontvangst goederen
2. Opslag goederen (magazijn/koeling/vriezer)
3. Bereiden koude maaltijd (broodmaaltijd/salades)
4. Meenemen voedsel van thuis.
5. Opruimen en afwassen.
6. Schoonmaak

Sinds maart 1998 bestaan er landelijke richtlijnen voor de voedselbereiding in kindercentra. Dit is uitgebracht onder de naam: 'Hygiëneplan voor de voedingsverzorging in woonvormen en uitbrengmaaltijden'. In dit hygiëneplan staan voorbeeld werkinstructies en checklijsten. Dit hygiëneplan is te bestellen bij het voedingscentrum (070-306 8888). De Inspectie Gezondheidsbescherming hanteert bij de inspectie deze richtlijnen.

Aansprakelijkheid bij het zelf meenemen van eten en drinken: Ouders zijn aansprakelijk voor het voedsel en ook moedermelk wat zij van huis meenemen mits het kindercentrum zich aan de hygiëneregels houdt zoals beschreven in het 'Hygiëneplan voor de voedingsverzorging in woonvormen en uitbrengmaaltijden'.

Bij het Voedingscentrum zijn nog andere brochures te bestellen: o.a. voeding voor baby's, van zuigeling tot peuter, peuter,-en kleutervoeding, voeding voor 4-12 jarigen.

6.1 Inkoop en ontvangst goederen

- Let bij het kopen of ontvangen van goederen op de houdbaarheidsdatum en of de verpakking niet kapot is;
- koude producten, zoals vlees en melk, moeten voldoende koel zijn (< 7°C);
- ruim de binnen gekomen goederen direct na ontvangst op.

6.2 Opslag magazijn, koeling en vriezer.

- De temperatuur van de koelkast/vriezer moet aan de buitenkant afleesbaar zijn of leg een thermometer boven in de koelkast. De temperatuur van de koelkast moet <7°C zijn, bij voorkeur 4°C. De temperatuur van de vriezer moet <18°C zijn;
- alle producten moeten zijn voorzien van een houdbaarheidsdatum;
- zet nieuw binnengekomen producten altijd achteraan (first in first out);

- bewaar zelf ingevroren producten niet langer dan 3 maanden;
- zet het magazijn/koelkast/vriezer niet te vol. Bestel niet te veel. Houd het overzichtelijk;
- verpakkingen moeten goed gesloten zijn;
- houdt levensmiddelen en schoonmaakmiddelen van elkaar gescheiden;
- let op een goede scheiding tussen rauw en bereide producten: rauwe producten onder in de koelkast en bereide producten boven in de koelkast;
- koelkast 1x per 2 weken schoonmaken. Vriezer 1x per 3 maanden ontdooien en schoonmaken;
- voorraadkast 4x per jaar schoonmaken;
- controle: maandelijks moeten bovenstaande punten worden gecontroleerd en geregistreerd;
- etensresten (crackers/rijstwafels) worden afgesloten bewaard, kruimels opgeruimd.

6.3 Bereiden van de broodmaaltijd

- Was de handen. Laat ook de kinderen de handen wassen;
- haal de producten zo kort mogelijk van tevoren uit de koeling;
- zorg voor serviesgoed;
- zet alle producten op tafel. Maak de porties niet te groot;
- gebruik voor het pakken van de kaas, vlees een schone vork, die alleen daarvoor gebruikt wordt;
- gebruik voor zoet beleg een schone lepel, niet met het tafelmes in de pot;
- melkproducten niet te lang op tafel laten staan (maximaal een half uur buiten de koeling houden);
- gebruikte materialen direct na het eten in de afwasmachine zetten.
- rauwe producten/ingrediënten tot minimaal 75 °C verhitten in de kern.

6.4 Meenemen van eten/ voedsel van thuis

- Eten en drinken wat koel bewaard moet worden (bijv. melk, melkproducten, brood met kaas en/of vleeswaren) direct na ontvangst in de koelkast plaatsen. Indien er geen koelkast in de verblijfsruimte aanwezig is kun je wellicht gebruik maken van een koelkast elders in het gebouw. Als er geen koelkast aanwezig is, dan geen bederfelijke producten mee laten nemen van thuis;
- was voordat je het eten uitdeelt eerst de handen;
- laat de kinderen de handen wassen;
- haal het eten en drinken zo kort mogelijk voor het eten uit de koelkast;
- ruim na het eten alles op, bewaar geen restjes.

6.5 Opruimen en afwassen

- Ruim na het eten de tafel op;
- eten en drinken wat koel bewaard moet worden in de koelkast zetten;
- etensrestjes van de borden verwijderen, eventueel voorspoelen op de hand met handwarm water;
- machinale afwas: afwasmachine vullen (niet te vol zetten en zo indelen dat nergens water in kan blijven staan), afwasmachine instellen op 65°C, na afloop de schone vaat uit laten dampen en opruimen. Afwasmachine na gebruik schoonmaken (evt. etensresten uit het rooster verwijderen).

6.6 Schoonmaak

- Maak de keuken altijd schoon als er eten en/of drinken is klaargemaakt;
- dagelijks afvalbakken legen en wekelijks nat schoonmaken;
- maak de keuken schoon volgens het schoonmaakschema.

7. Flesvoeding en Hygiëne

7.1 Algemene uitgangspunten

- ieder kind heeft per dag of per voeding een eigen fles en speen;
- de keuze van de fles en de verzorging ervan zijn belangrijk. De fles moet wijd en glad van binnen zijn; hij mag geen ribbels of oneffenheden vertonen. Tevens moet de fles een goed leesbare maatverdeling hebben. Kook een nieuwe fles voor het eerste gebruik uit. Spenen moeten liefst iedere zes weken vervangen worden;
- voedselbereiding moet gescheiden van de verschoonplek plaatsvinden;
- restjes babyvoeding niet bewaren en weer opwarmen; melkproducten bederven makkelijk.

7.2 Flesvoeding

a. Flesvoeding klaarmaken:

- Was voor het klaarmaken van een voeding goed je handen met water en zeep en droog je handen met papieren handdoeken;
- voor het bereiden van babyvoeding is gewoon leidingwater (niet uit de geiser of boiler) geschikt, mits dit niet via loden leidingen wordt aangevoerd. Om te zorgen dat het kind de juiste hoeveelheid voedingsstoffen krijgt, is het van belang om de verhouding poeder/water zoals deze op de verpakking staat aangegeven aan te houden;
- tijdens het bewaren kan in de voeding groei van micro-organismen optreden. De kans hierop is kleiner wanneer wordt uitgegaan van water dat vooraf 3 minuten is gekookt;
- per voeding wordt per fles de voeding kort voor gebruik klaargemaakt.

b. Bewaren van flesvoeding:

- De beste temperatuur voor het bewaren van vooraf bereide babyvoeding is 4°C. Het is van belang aandacht te besteden aan de temperatuur van de koelkast waarin bereide babyvoeding wordt bewaard door een thermometer in de koelkast te raadplegen. Het is af te raden om bereide babyvoeding langer bij kamertemperatuur te bewaren dan nodig is om het kind te voeden;
- plaats de voeding in de koelkast, niet in de groentelade of deurvak in verband met een afwijkende temperatuur aldaar.

c. Flesvoeding verwarmen:

- De ideale temperatuur voor flesvoeding is 37°C;
- dit kan bereikt worden op de volgende wijzen:
 - Het flesje een paar minuten in een pannetje heet water zetten;
 - met gebruik van een flessenwarmer. In de flessenwarmer mag geen water blijven staan vanwege groei van micro-organismen;
 - in de magnetron. Zet de fles hierin zonder dop of speen en verwarm de inhoud op de hoogste stand. Reken bij een vermogen van 700 Watt op 30 seconden per 100ml. De inhoud mag niet koken. Laat de fles dan even staan en schud hem vervolgens zodat de warmte goed wordt verdeeld.
- controleer de temperatuur van de voeding door een beetje voeding op de binnenkant van de pols te druppelen. De flesvoeding dient net zo warm te zijn als de huid.

d. Na afloop van de voeding

- Als de baby voldoende heeft gedronken, moet de fles direct omgespoeld worden met koud stromend water (van het keukenblok of in de keuken). Dit om indrogen en vastkoeken te voorkomen. Gebruik een flessenwisser als zichtbaar vuil achterblijft;

- de fles (met speen) wordt weggezet in de koelkast (mag liggend/staand, bacteriën hebben dan geen goede temperatuur om uit te groeien).

Voorafgaand aan de volgende voeding: Spoel de fles om met warm water.

e. Flessen uitkoken

Aangezien door afwassen (ook machinaal in de vaatwasser, vanwege de nauwe halsopening) de fles onvoldoende gereinigd kan worden, moet deze elke dag worden uitgekookt (bij voorkeur op het eind van de dag). Zo worden ook onzichtbare restjes verwijderd. Dit kan gebeuren in:

- specifieke uitkokers;
- een pan kokend water, de flessen moeten 3 minuten uitgekookt worden.

Uitkoken in de magnetron wordt afgeraden omdat de hitte niet alle plekken in de fles bereikt en de fles niet voldoende schoon wordt. Niet alle bacteriën worden op deze wijze gedood. Als men toch de flessen in de magnetron wil uitkoken, moet dat direct na de voeding gebeuren. De flessen rechtopstaand in de magnetron plaatsen, $\frac{3}{4}$ vullen met water en een paar minuten door laten koken. Uitkoken is niet leeftijdsgebonden, dit geldt voor alle leeftijden.

f. Spenen

- Spenen moeten liefst iedere zes weken vervangen worden;
- na iedere voeding moet de speen onder de kraan schoongemaakt worden en droog (uitgeslingerd in bijv. een theedoek) bewaard worden. Dit kan bijvoorbeeld in een afgesloten bakje in de koelkast of omgekeerd in de afgesloten zuigfles;
- eenmaal per dag moeten de spenen 3 minuten uitgekookt worden in een pan water.
- dit kan ook in de magnetron, in een kommetje met water.

7.3 Moedermelk

a. Bewaren van moedermelk

Moedermelk blijft maar 2 dagen goed in de koelkast, mits de temperatuur 4°C is. Bevroren moedermelk kan het best langzaam ontdooid worden in de koelkast of onder lauw stromend water. Zet de kraan niet te heet, omdat dan antistoffen verloren kunnen gaan. Eenmaal ontdooid moedermelk moet binnen 24 uur gebruikt worden. Het kan niet opnieuw ingevroren worden.

b. Moedermelk verwarmen

Afgekolfde moedermelk kan net als flesvoeding worden opgewarmd in een flessenwarmer, of 'au bain marie' in een pannetje met warm water. Hierbij is het belangrijk dat de moedermelk niet warmer wordt dan 30-35 °C. Dit is een goede drinktemperatuur. Afgekolfde moedermelk verliest beschermende stoffen bij temperaturen boven 50 °C. Hoe lang een fles met moedermelk voor het opwarmen in de magnetron moet, is afhankelijk van de hoeveelheid melk en het vermogen van de magnetron.

Een globale richtlijn is een fles met 100 ml circa 30 seconden te verwarmen bij een vermogen van 600 Watt. Om de warmte goed te verdelen, moet de fles halverwege en aan het eind van de verwarmingstijd even goed geschud worden.

Controleer voor de veiligheid altijd de temperatuur van de melk met een druppeltje op de binnenkant van je pols.

8. Toilet hygiëne peuters

Kinderen moeten begeleid worden in het naar de wc gaan totdat zij alle handelingen zelfstandig kunnen uitvoeren. Op maat geplaatste toiletpotten met bril hebben de voorkeur omdat de kinderen daar goed en aangenaam op kunnen zitten, waardoor de handelingen gerichter uitgevoerd kunnen worden.

- Leer de kinderen plaats te nemen zonder de handen op de pot te zetten;
- sluit de eventueel aanwezige deksel bij het doorspoelen om verneveling van water te met bacteriën tegen te gaan;
- na toiletbezoek handen wassen bij een op maat geplaatste wastafel in de directe nabijheid;
- stromend water en vloeibare zeep gebruiken en goed (leren) afdrogen met (papieren) handdoeken;
- potjes na gebruik reinigen, potjes opbergen buiten bereik van de kinderen.

9. Hygiëne omtrent verschonen

- Verschonen moet strikt gescheiden zijn van voedselbereiding;
- verschonen moet gebeuren op een verschoontafel (niet op grond/zandtafel etc.);
- in de directe nabijheid van de verschoongelegenheid moet een eigen wasgelegenheid zijn;
- verschonen gebeurt op een aankleedkussen dat intact is;
- na het verschonen worden de handen gewassen met vloeibare zeep en bij voorkeur papieren handdoeken. Als er gebruik wordt gemaakt van katoenen handdoeken ieder dagdeel in de was;
- luiers na gebruik direct in een gesloten afvallemmer (bijvoorkeur pedaal) deponeren. De afvallemmer na ieder dagdeel legen.

9.1 Reinigen van het verschoonkussen

Er zijn twee opties voor het schoonmaken van het verschoonkussen:

1. Er wordt gebruik gemaakt van een handdoek op het verschoonkussen. Deze gaat na ieder gebruik in de was. Het verschoonkussen moet na ieder dagdeel gereinigd worden;
2. er wordt niets op het verschoonkussen gelegd. Het verschoonkussen wordt na iedere verschoning huishoudelijk gereinigd.

Het reinigen van het verschoonkussen kan op de volgende wijzen:

- er wordt een oplossing gemaakt (van een allesreiniger in water) in fles of plantenspuit. Een reinigingsmiddel blijft lange tijd werkzaam
NB: Label de fles of de plantenspuit zodat je altijd weet wat de inhoud is. Ververs het sopje dagelijks en reinig ook de spuitmond goed;
- dit breng je aan op een wegwerpdoekje (of een niet wegwerpdoekje dat na ieder gebruik in de was gaat).
NB: Als er gebruik wordt gemaakt van een plantenspuit moet er op gelet worden dat de oplossing in de plantenspuit niet vernevelt (van dichtbij op het doekje spuiten);
- er kan ook een oplossing (van allesreiniger in water) in een sopemmertje worden klaargemaakt. Je moet dan wel rekening houden dat dit sopje snel vies wordt als je er een gebruikt sopdoekje in laat staan. Daarom gebruik maken van disposable schoonmaakmateriaal en het sopje maximaal 2 uur laten staan. Zorg dat de sopemmer buiten bereik van kinderen blijft;
- vervolgens het verschoonkussen naspoelen met heet water en nadrogen met, bij voorkeur, een wegwerpdoek. Er kan gebruik worden gemaakt van een katoenen handdoek (deze moet na ieder dagdeel in de was).

NB: Het verschoonkussen mag niet gereinigd worden met billendoekjes. Je brengt dan een crème aan op het verschoonkussen die een broedplaats kan zijn voor micro-organismen.

9.2 Desinfecteren van het verschoonkussen

Het routinematig desinfecteren van een verschoonkussen is niet effectief (vuil maakt het desinfectans onwerkzaam), overbodig (reinigen doet voldoende) en milieubelastend. Alleen als er sprake is van bloedcontact of bloederige diarree moet desinfectie plaatsvinden. Desinfecteren na besmettelijke diarree is niet nodig. Voor desinfectie moet altijd gereinigd worden.

9.3 Reinigen van de thermometer

- Gebruik thermometerhoesjes;

- de thermometer met allesreiniger schoonmaken. Bij bloederige diarree, thermometer ontsmetten;
- voor en na gebruik de thermometer reinigen met 70% alcohol.

10. Hoest en niesdiscipline

Micro-organismen verspreiden zich op vele wijzen. Een van de verspreidingswegen is via de lucht. Stel dat een kind of leidster bepaalde micro-organismen in de neus-keelholte bij zich draagt. Deze micro-organismen kunnen zich verspreiden via kleine, in de lucht zwevende vochtdruppeltjes, afkomstig uit de neus-keelholte van het zieke kind/leidster door bijvoorbeeld niezen of hoesten. Verspreiding kan ook veroorzaakt worden via afscheiding uit mond en neus. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een kind dat een snottebel wegveegt, speelgoed vastpakt wat direct daarna weer door een ander kind vastgepakt wordt.

Als hierbij ook nog sprake is van een slechte ventilatie, waardoor er weinig verse zuurstof wordt aangevoerd, blijven de micro-organismen “zweven”.

De overdracht van micro-organismen via de lucht moet dus beperkt worden. Leer de kinderen de volgende maatregelen aan:

- niet hoesten of niezen in de richting van een ander. Leer ze het hoofd weg te draaien of het hoofd te buigen;
- een hand voor de mond en neus houden en de handen direct hierna te wassen;
- op tijd snuiten, om de snottebelverspreiding te voorkomen;
- handen wassen na het hoesten/niezen;
- verder is het raadzaam de ruimten voldoende te ventileren;
- gebruik papieren zakdoekjes, gooi deze na gebruik weg in een afsluitbare afvalbak, bij voorkeur met de voet bedienbaar.

GEEF ALS LEIDSTER HET GOEDE VOORBEELD, GOED VOORDOEN GOED VOLGEN!!!

11. Aanvullende regels

- Zieke kinderen krijgen hun eigen speelgoed om mee te spelen, dit wordt ook direct weer schoongemaakt/gewassen voordat andere kinderen er mee spelen;
- zieke kinderen krijgen een eigen beker en bestek;
- een ziek kindje met koortslip mag geen lichamelijk contact maken met andere kindjes;
- bij kinderen die aan wondjes/blaasjes krabben, wordt extra aandacht aan handhygiëne besteed;
- dagelijks worden de bedden verschoond; een kind slaapt, als het meerdere slaapmomenten heeft, in hetzelfde bedje;
- dekentjes worden dagelijks verschoond;
- kinderen slapen in hun eigen slaapzakjes, deze worden wekelijks gewassen, als ze zichtbaar vuil zijn, direct wassen.

12. Hygiëne binnen- en buitenmilieu

12.1 Binnenmilieu

- Ventilatioeroosters zijn dag en nacht geopend;
- de luchtvochtigheid wordt wekelijks gecontroleerd (tussen de 40% en 60%);
- temperatuur wordt wekelijks gecontroleerd en genoteerd op de temperatuurslijst;
- de temperatuur in de verblijfsruimte is tussen de 17 °C en 20 °C. Dit wordt aangepast in verband met kou of warmte;
- de temperatuur in de slaapruiimte is ingesteld op 17 °C;
- tijdens bewegingsspelletjes wordt er extra geventileerd;
- in het kinderdagverblijf is roken verboden;
- in de ruimte met kinderen worden geen spuitbussen (verf, haarlak, luchtverfrisser e.d.) gebruikt;
- er wordt alleen lijm op waterbasis gebruikt;
- er wordt geen wasbenzine, terpentine, verfabijtmiddelen of andere chemicaliën met oplosmiddel gebruikt;
- er wordt geen verf, boenwas of vlekkenwater gebruikt waar kinderen bij zijn;
- er worden geen sterk geurende producten gebruikt;
- ventilatioeroosters worden drie maandelijks gereinigd;
- droogbloemen, knutselwerkjes e.d. die niet gereinigd kunnen worden, worden na een maand verwijderd of meegegeven naar huis;
- niet wasbaar textiel wordt voorzien van een miltwerende hoed.

Planten:

Indien er planten aanwezig zijn wordt er op gelet dat:

- ze allergeen zijn;
- de potgrond jaarlijks verschoond wordt;
- ze niet giftig zijn;
- potten en schotels met schimmelvorming direct worden vervangen of gereinigd;
- het stof wekelijks wordt verwijderd van de planten;
- planten met harige bladeren worden verwijderd (bijv. Geraniums en Kaapse violen);
- er geen planten worden aangeschaft die allergeen stuifmeel verspreiden.

12.2 Buitenmilieu

- Bij overlast van wespen kan er een hor voor de deur worden geplaatst;
- bij buiten drinken worden rietjes gebruikt om te voorkomen dat een bij of wesp in de mond van een kind terechtkomt.

13. Informatie over hygiëne zandbakken buiten

13.1 Plaats van de zandbak

De zandbak moet op een rustige plaats liggen. Bij voorkeur half in de schaduw en half in de zon. Plaats een zandbak nooit in een donkere hoek of op een vochtige plaats. Het zand blijft dan vochtig, waardoor kinderen er niet in kunnen spelen en er meer groei van micro-organismen is.

13.2 Het afschermd van de bovenkant van de zandbak

De zandbak moet afgeschermd kunnen worden met een net of gaas om honden en katten te beletten het zand te bevuilden met uitwerpselen. De mazen van gaas of net moeten klein genoeg zijn om vooral katten tegen te houden. Het net moet strak gespannen zijn zodat het niet op het zand ligt. Naast vervuiling door honden/kattenpoep heb je meer soorten vervuiling:

- fysisch (glas, sigarettenpeuken);
- bacteriologisch (bladeren etc);
- microbiologisch (schimmels).

Zon, regen en wind zorgen voor een natuurlijke reiniging van het zand. Bij voorkeur de zandbak niet afdekken met een plank of deksel omdat het zand hierdoor erg vochtig blijft en er schimmelvorming kan ontstaan.

13.3 Welk zand

- Zand moet goed vormbaar zijn bij een zekere mate van vochtigheid;
- zand mag niet geel afgeven aan handen of kleren;
- het gehalte organische stof (planten resten) moet laag zijn;
- meestal wordt duinzand of bergzand gebruikt als meest ideale zand om mee te spelen;
- rivierzand is te grof en daarom niet geschikt als speelzand.

13.4 Verversen van het zand

Het zand moet minimaal één maal per jaar verversed worden bij voorkeur voor het begin van het speelseizoen. Zand kan ook gestoomd worden. Dit is echter erg duur.

13.5 Hygiëne eisen

- Niet eten en drinken in de zandbak;
- kleding uitkloppen na het spelen in de zandbak;
- apart speelgoed voor de buitenzandbak. Speelgoed na het spelen opbergen in berging buitenspeelgoed. Buiten speelgoed 4x per jaar schoonmaken;
- na spelen in de zandbak handen wassen.